

**Wyrok z dnia 7 kwietnia 1994 r.
II URN 10/94**

Data decydująca o sposobie obliczenia podstawy wymiaru emerytury lub renty jest data zgłoszenia wniosku o te świadczenia.

Przewodniczący SSN: Teresa Romer (sprawozdawca), Sędziowie SN: Krzysztof Kolasiński, Stefania Szymańska,

Sąd Najwyższy, z udziałem prokuratora Iwony Kaszczyszyn, po rozpoznaniu w dniu 7 kwietnia 1994 r. sprawy z wniosku Zbigniewa W. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. o wysokość emerytury, na skutek rewizji nadzwyczajnej Ministra Sprawiedliwości [...], od wyroku Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 17 maja 1993 r. [...],

u c h y l i ł zaskarżony wyrok i poprzedzający go wyrok Sądu Wojewódzkiego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Lublinie z dnia 1 lutego 1993 roku [...] oraz decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. z dnia 25 sierpnia 1992 r., [...] w części określającej wysokość podstawy wymiaru emerytury Zbigniewa W. i przyjął do podstawy wymiaru tej emerytury wynagrodzenie wypłacone Zbigniewowi W. w ostatnich czterech kwartałach kalendarzowych licząc wstecz od kwartału, w którym został zgłoszony wniosek o emeryturę tj. za okres I, II, III, IV kwartału 1990 roku.

U z a s a d n i e n i e

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R., wykonując wyrok Sądu Wojewódzkiego w Lublinie z dnia 2 kwietnia 1992 r. [...], przyznał Zbigniewowi W. prawo do emerytury od dnia 1 kwietnia 1992 r. Do ustalenia podstawy wymiaru emerytury organ rentowy przyjął wynagrodzenie wypłacone wnioskodawcy w okresie kolejnych 5 lat kalendarzowych (tj. od dnia 1 stycznia 1987 r. do 31 grudnia 1991 r.), o jakich mowa w art. 7 ust. 3 pkt 2 ustawy z dnia 17 października 1991 r. o rewalizacji emerytur i rent, o zasadach ustalania emerytur i rent oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. Nr 104, poz. 450 ze zm.).

Sąd Wojewódzki w Lublinie wyrokiem z 1 lutego 1993 r. oddalił odwołanie wnioskodawcy kwestionującego sposób ustalenia podstawy wymiaru świadczenia emerytalnego i domagającego się przyjęcia w podstawie wymiaru wynagrodzenie z czterech kwartałów 1990 roku, poprzedzających zgłoszenie w dniu 27 marca 1991 roku wniosku o wcześniejszą emeryturę.

Rewizję wnioskodawcy złożoną od powyższego wyroku oddalił Sąd Apelacyjny zaskarżonym wyrokiem. Sąd Apelacyjny podzielił pogląd Sądu Wojewódzkiego co do tego, że w dniu 27 marca 1991 r., kiedy wnioskodawca złożył wniosek o emeryturę jako osoba represjonowana, nie miał on uprawnień do emerytury na podstawie ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin wobec nie spełnienia warunków przewidzianych w art. 26 tejże ustawy ani w oparciu o przepisy ustawy o kombatantach. Zdaniem Sądu Apelacyjnego o nabyciu uprawnień

kombatantkich decydują przepisy art. 21 i 22 ustawy z dnia 24 stycznia 1991 r., o kombatantach [...] (Dz. U. Nr 17, poz. 75 ze zm.) mówiące o tym, że o spełnieniu warunków do uprawnień określonych w ustawie orzeka Kierownik Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych przez wydanie stosownego zaświadczenia. Skoro takie zaświadczenie wnioskodawca otrzymał w dniu 30 grudnia 1991 r. to - zdaniem Sądu Apelacyjnego - od tej daty nabył on wszelkie uprawnienia wynikające z powołanej ustawy. Z tych powodów Sąd Apelacyjny uznał za trafne ustalenie podstawy wymiaru świadczenia emerytalnego od wynagrodzenia wypłaconego w okresie kolejnych 5 lat kalendarzowych o jakich mowa w art. 7 ust. 3 pkt 2 ustawy z dnia 17 października 1991 r. z uwagi na równoczesne wykonywanie pracy w więcej niż jednym zakładzie pracy.

W rewizji nadzwyczajnej Minister Sprawiedliwości zarzucił powyższemu wyrokowi naruszenie prawa, a w szczególności art. 16 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz. U. Nr 40, poz. 267 ze zm.) oraz art. 22 ust. 5 ustawy z dnia 24 maja 1990 r. o zmianie niektórych przepisów o zaopatrzeniu emerytalnym (Dz. U. Nr 36, poz. 206) a nadto interesu Rzeczypospolitej Polskiej i na podstawie art. 417 § 1 k.p.c. wniósł o uchylenie tego wyroku i poprzedzającego go wyroku Sądu Wojewódzkiego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Lublinie z dnia 1 lutego 1993 r. [...] oraz decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. z dnia 25 sierpnia 1992 r. [...], w części określającej wysokość podstawy wymiaru emerytury i przyjęcie w podstawie wymiaru emerytury wynagrodzenia wypłaconego wnioskodawcy za okres ostatnich czterech kwartałów kalendarzowych licząc wstecz od kwartału, w którym zgłoszony został wniosek o emeryturę, tj. za okres I, II, III, i IV kwartału 1990 roku. W rewizji podkreślono, że prawidłowe rozpatrzenie wniosku Zbigniewa W. nastąpiło dopiero w postępowaniu sądowym, zakończonym wyrokiem Sądu Wojewódzkiego w Lublinie z dnia 2 kwietnia 1992., [...] zmieniającym decyzję organu rentowego z dnia 23 kwietnia 1991 r. i przyznającym emeryturę. Sąd Wojewódzki uznał w tym wyroku że wnioskodawca spełnia warunki do emerytury przewidzianej w art. 14 ustawy o kombatantach, ponieważ ukończył 60 lat w dniu 5 listopada 1988 r. ma okres zatrudnienia wraz z okresem kombatantkim (6 lat i 9 miesięcy) wynoszący łącznie ponad 40 lat. W związku z wykonaniem tego wyroku powstał dla organu rentowego i Sądu problem z jakiego okresu zarobki powinny być przyjęte do ustalenia podstawy wymiaru emerytury. Organ rentowy reprezentuje pogląd, podzielony przez Sądy I i II instancji, że ustalenie podstawy wymiaru jest uzależnione od daty nabycia uprawnień kombatantkich a nie od daty złożenia wniosku o emeryturę. Ponieważ wnioskodawca w dacie zgłoszenia wniosku o świadczenie nie miał uprawnień kombatantkich, gdyż nabył je z datą wystawienia w dniu 30 grudnia 1991 r. zaświadczenia przez Urząd do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych, to dlatego organ rentowy zastosował przepisy art. 7 ustawy z dnia 17 października 1991 r. o rewaloryzacji emerytur i rent. Zdaniem wnoszącego rewizję nadzwyczajną powyższego poglądu podzielić nie można.

Sąd Najwyższy rozważył, co następuje:

Rewizja nadzwyczajna jest uzasadniona. Poza sporem pozostaje iż Zbigniew W. zgłosił wniosek o emeryturę 27 marca 1991 roku. W dniu zgłoszenia wniosku

obowiązywały jeszcze przepisy ustawy z dnia 24 maja 1990 r. o zmianie niektórych przepisów o zaopatrzeniu emerytalnym (Dz. U. Nr 36, poz. 206). Zgodnie z art. 22 ust. 5 tej ustawy do ustalenia podstawy wymiaru emerytury przyjmowało się wynagrodzenie wypłacone pracownikowi za okres czterech kwartałów kalendarzowych, licząc wstecz od kwartału w którym zgłoszono wniosek o emeryturę lub rentę. Datą decydującą o sposobie ustalenia podstawy wymiaru emerytury lub renty była data zgłoszenia wniosku. Prawo wnioskodawcy do emerytury zostało ustalone prawomocnie wyrokiem Sądu Wojewódzkiego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Lublinie z dnia 2 kwietnia 1992 r. [...]. Wyrok ten został zmieniony w wyniku rewizji nadzwyczajnej Ministra Sprawiedliwości w zakresie dotyczącym wyłączenie daty, od której wnioskodawca Zbigniew W. nabył prawo do emerytury z tytułu uprawnień przewidzianych w ustawie z dnia 24 stycznia 1991 roku o kombatantach i niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego (Dz. U. Nr 17, poz. 75 ze zm.) wyrokiem Sądu Najwyższego z dnia 7 kwietnia 1994 r. [...] w ten sposób, że datą nabycia przez wnioskodawcę prawa do emerytury jest 1 stycznia 1991 r. tj. dzień wejścia w życie ustawy wymienionej wyżej.

Sąd Najwyższy wyraził pogląd, że do daty nabycia uprawnień przewidzianych w ustawie o kombatantach stosuje się art. 99 ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników (Dz. U. Nr 40, poz. 263 ze zm.), nie jest nią natomiast data wydania orzeczenia przez Kierownika Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych o stwierdzeniu uprawnień do świadczeń przewidzianych w ustawie o kombatantach (art. 22 ust. 1 tej ustawy). Stanowisko Sądu Apelacyjnego, że dopiero od tej daty powstają uprawnienia do świadczeń określonych w ustawie o kombatantach nie znajduje oparcia w obowiązujących przepisach. Żaden przepis nie wiąże daty nabycia uprawnień wynikających z ustawy o kombatantach z datą wydania orzeczenia przez Urząd do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych.

Art. 17 ustawy o kombatantach dopuszcza stosowanie w sprawach nią nie uregulowanych przepisów ustawy o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym a więc art. 16 i art. 99 tej ustawy, a w myśl tych przepisów podstawa wymiaru emerytury wnioskodawcy powinna być ustalona w sposób określony w sentencji wyroku Sądu Najwyższego.

Pozbawienie wnioskodawcy w wyniku naruszenia prawa korzystniejszego dla niego obliczenia podstawy wymiaru emerytury stanowi także naruszenie interesu Rzeczypospolitej Polskiej, które to naruszenie, zgodnie z ustalonym stanowiskiem Sądu Najwyższego występuje wówczas, gdy osoba uprawniona do świadczeń społecznych zostaje bez uzasadnionej podstawy prawnej świadczeń tych pozbawiona lub otrzymuje je w niższym wymiarze.

Dlatego też Sąd Najwyższy na mocy przytoczonych przepisów a także art. 421 § 2 i 422 k.p.c. orzekł jak w sentencji. [...].

=====